

ЩОДО ГАРАНТІЙ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ДОСТУПУ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ДО СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Права людини – це суб’єктивні права, які виявляють не потенціальні, а реальні можливості індивіда і які закріплені в конституціях і законах. Однак недостатньо проголосити права і свободи людини та громадянина. Необхідно щоб існували гарантії цих прав і свобод, а також можливості їх реалізувати в житті.

Ідея непорушності прав і свобод людини, їх невід’ємності та рівності відображає багатотікове прагнення людства. В сучасному світі ступінь реальності і гарантованості забезпечення прав і свобод особи є важливим показником досягнутого суспільством і державою рівня цивілізованості.

Незважаючи на те, що Конституцією і законодавством України вперше всебічно і повно визначені основні права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав залишаються малодослідженою проблемою. Проголошення прав і свобод та їх повсюдне і суворе дотримання – це різні речі.

Проголошення і закріплення конституційного права доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування у частині 2 ст. 38 Конституції України, в першу чергу, логічно передбачає створення відповідного правового механізму реалізації. В.С.Шемшученко вважає, що проблема механізму реалізації прав людини найбільш важлива, але водночас дуже складна [1, с. 24].

Так слушною є думка В. Князева, який стверджує, що після прийняття Конституції України стають актуальними питання створення механізму реалізації її положень, у тому числі й тих, що пов’язані з втіленням у життя передбачених нею прав, свобод і обов’язків. Уявляється, що під таким механізмом треба розуміти сукупність різних гарантій і дій, процес, у результаті функціонування якого особи, які мають певні права,

свободи та обов’язки, досягають цілей, благ, передбачених Конституцією України. Механізм реалізації прав, свобод та обов’язків людини і громадянина – це надзвичайно широка категорія, яка включає в себе не тільки юридичні, а й політичні, економічні, ідеологічні та інші явища. Їх необхідно закріпити в одному акті, яким може бути, наприклад, Концепція реалізації і охорони прав, свобод та обов’язків людини і громадянина в Україні [2, с. 29].

Науковим підґрунтям для дослідження гарантій права доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування стали наступні праці: монографія Заворотченко Т.М. «Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні» (2007 р.); монографія Чуб О.О. «Конституційне право громадян України на участь в управлінні державними справами» (2005), в якій третя глава присвячена Конституційно-правовий механізм та гарантії реалізації прав громадян України на участь в управлінні державними справами», монографія Пустовіт Ж.М. «Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика» (2003 р.), в якій автор присвятив главу «Механізм реалізації і захисту конституційних прав і свобод»; дисертаційні дослідження: Магновський І.Й. «Гарантії прав і свобод людини та громадянина в праві України: теоретико-правовий аспект» (2003р.); Рагушевського Е.Є. «Конституційно-правові гарантії політичних прав та свобод людини і громадянина» (2004 р.) тощо.

Вагомий внесок в розвиток сучасних наукових досліджень гарантій прав і свобод людини і громадянина внесли такі відомі українські та зарубіжні юристи-вчені М.В.Баглай, М.В. Вітрук, Л.Д. Воеводін, К.І. Козлова, О.О. Кутафин, В.М. Кампо, В. Князев, В.В. Кравченко, А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, М.І. Матузов, В.С. Нерсисянц, М.П. Орзіх, А.Ю. Олійник, В.Ф. Погорілко, В.Д. Перевалов, Ж.М. Пустовіт, П.М. Рабінович, Ф.М. Рудинський, В.М. Селіванова, О.Ф. Скакун, В.Я. Тація, Ю.М. Тодик, М.І. Хавронюк, О.Ф. Фрицький, В.Є. Чіркін, В.М. Шаповал, Ю.С. Шемшученко та інші.

Для того, щоб виявити юридичну природу, розкрити зміст та роль гарантій окремого політичного права, а саме права доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування необхідно насамперед звернутися до розгляду загального розуміння гарантій прав і свобод людини та громадянина.

Н.І. Мутузов та А.В. Малько вважають, що гарантії являють собою соціально-політичне та юридичне явище, яке характеризує три моменти:

- 1) пізнавальний, який дозволяє розглядати предметні теоретичні знання про об'єкт їх впливу, отримати практичні знання про соціальну і правову політику держави;
- 2) ідеологічний, використовуваний політичною владою як засіб пропаганди демократичних ідей всередині країни та за її межами;
- 3) практичний, що визнається як інструмент гарантій юриспруденції та передумова задоволення соціальних благ особи [3, с. 275].

На думку А.Ю. Олійника та О.Л. Слюсаренко гарантії – це певні умови й засоби, що сприяють перетворенню в життя проголошених прав, свобод та обов'язків [4, с. 156].

В.Ф. Погорілко, М.І. Сірий та В.В. Головченко та ряд інших провідних науковців визначають, що юридичні гарантії є специфічним правовим засобом забезпечення, реалізація, охорона та захисту прав людини і громадянина; першочергового значення вони набувають при практичній реалізації суб'єктивних прав громадян. Тобто юридичні гарантії – це передбачені законом спеціальні засоби практичного забезпечення прав і свобод людини і громадянина [5, с. 40].

А.Ф. Нікітін визнає, що гарантії прав та свобод – це обов'язки держави захищати людину, створювати правові, соціальні і культурні умови для реалізації прав і свобод, діяльність міжнародних і державних організацій та із захисту прав людини [6, с.76].

І.М. Погрібний вважає, що гарантії – це система соціальних умов і спеціально-юридичних засобів, з допомогою яких унормовано життя в суспільстві [7, с. 128].

Виходячи з комплексного аналізу досліджуваного права, можна запропонувати наступне поняття гарантій конституційного права доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування.

Гарантії конституційного права доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування – це сукупність передбачених Конституцією і законами України певних умов, спеціальних засобів та способів, що забезпечують реалізацію та охорону права громадян України на рівний доступ до служби в органах місцевого самоврядування.

В юридичній літературі немає єдиної моделі наукової класифікації гарантій прав і свобод людини та громадянина, тому виникає проблема у процесі дослідження правового механізму їх реалізації.

Складність класифікації пов'язана в першу чергу із різноманітністю умов реалізації прав, а також з особливостями способів та засобів їх реалізації.

У спеціальній науковій літературі всі визначення конституційно-правових гарантій починається як правило, терміном «гарантії». Але ж мова іде про гарантії прав і свобод людини та громадянина, які найшли своє місце у нормах Конституції. Оскільки Конституція має найвищу юридичну силу до всього національного законодавства, тому можна прийти до висновку, що гарантії закріплені в основному законі держави – є конституційними. А рівень закріплення конституційних гарантій вказує на їх правовий характер.

Отже, на основі положень Конституції України, що стосуються насамперед прав і свобод людини, необхідно прийняти ті закони, якими буде встановлено ефективний механізм гарантування прав і свобод, в тому числі конституційне право доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вісник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. – 2001 № 3 / «Круглий стіл» – Уповноважений з прав людини в системі конституційних механізмів захисту прав людини в Україні. /Шемученко Ю.С 12 квітня 2001 р.
2. Князев В. Конституційні гарантії прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні // Право України. – 1998. – № 11. – С. 29.
3. Матузов Н.М., Малько А.В. Теория государства и права: Курс лекций. – М.,1997. – С. 275.

4. Теорія держави і права / За ред.. А.Ю. Олійника, О.Л. Слюсаренко. – К., 2001. – С. 156.
5. Погоріко В.Ф., Сірий В.І. Права та свободи людини і громадянина в Україні. – К., 1997. – С. 40.
6. Словарь – справочник по праву / Под. Ред. А.Ф. Никитин. – М., 1995. – С. 76.
7. Теорія права: навчальний посібник / Під ред. Погрібного І.М. – Х., 1998. – С. 128.

P. Prokop,
*Magister politologii, doktorant nauk o polityce,
Zakład Myśli Politycznej i Systemów Partyjnych
Instytut Politologii i Europeistyki
Uniwersytet Szczeciński*

MŁODZIEŻ WSZECHPOLSKA W LATACH 2001-2006 JAKO NIEOFICJALNE ZAPLECZE MŁODZIEŻOWE LIGI POLSKICH RODZIN

Młodzież Wszechpolska (MW) funkcjonuje w oparciu o polską ustawę «Prawo o stowarzyszeniach» jako organizacja o charakterze społeczno-wychowawczym, skupiając młodych ludzi o poglądach narodowych i katolickich [1]. Swoją historią nawiązuje do Związku Akademickiego «Młodzież Wszechpolska», który działał w Polsce w okresie międzywojennym. Organizacja ta została reaktywowana w dniu 2 grudnia 1989 roku [2, c. 254] w Collegium Novum Uniwersytetu Poznańskiego [3, c. 190].

Wraz z nią MW czynnie włączyła się w działania o charakterze politycznym. Jej członkowie uczestniczyli między innymi w pracach sztabów wyborczych Stronnictwa Narodowego, a także wspierali utworzenie Bloku dla Polski i zjednoczenie ruchu narodowego w końcu lat dziewięćdziesiątych. Wszechpolicy zaangażowali się także w utworzenie Ligi Polskich Rodzin (LPR), która powstała 30 maja 2001 roku. W tym samym roku partia ta dostała się do parlamentu uzyskując 38 mandatów w Sejmie RP [4] i 2 mandaty w Senacie RP [5].

Podjęta w badaniach problematyka dotyczy rozwoju MW w latach 2001-2006. Głównym zamierzeniem badawczym i zarazem celem pracy badawczej jest analiza wpływu wywieranego przez MW na LPR. Badania powinny także dostarczyć odpowiedzi na pytanie czy MW w okresie 2001-2006 można w uznać za młodzieżówkę LPR.

Podjęta problematyka badawcza została dotychczas zbadana i opracowana fragmentarycznie. Monografią, która odnosi się między innymi do MW jako organizacji współpracującej z LPR jest książka Anny Żebrak pod tytułem «Instytucjonalizacja politycznych ugrupowań młodzieżowych w Polsce po 1989 roku» [6]. Natomiast jednym z ważniejszych artykułów naukowych, który po części analizuje także MW jako organizację współpracującą z LPR jest praca Piotra Prokopa pod tytułem «Młodzieżowe zaplecze partii. Analiza terminu młodzieżówka oraz działalność młodzieżówek partii politycznych w Polsce, które dostały się do parlamentu po wyborach w 2005 roku». Znajduje się ona w książce pod redakcją Krzysztofa Kowalczyka i Łukasza Tomczaka «Partie i system partyjny RP. Stan i perspektywy» [3, c. 246-257]. Kolejną pracą naukową w ramach, której autor między innymi skupia się na MW jako organizacji mającej cechy zaplecza młodzieżowego LPR jest artykuł naukowy Mateusza Piskorskiego «Liga Polskich Rodzin». Znajduje się on w książce pod redakcją Łukasza Tomczaka pod tytułem «Lokalne i krajowe struktury polskich partii politycznych» [7, c. 79-89].

Ze wstępnej analizy wynika, że MW, będąc czynnie zaangażowana w powstanie LPR, stała się jej nieoficjalnym zapleczem młodzieżowym. Warto zaznaczyć, że nigdy nie posiadała podpisanego porozumienia o współpracy i nie była wpisana także do statutu LPR jako jej organ młodzieżowy [8]. Jednakże w związku z tym, że współtworzyła ona tę partię oraz biorąc pod uwagę, że działacze MW niejednokrotnie byli także członkami LPR, to uznać ją można za zaplecze młodzieżowe niniejszej partii politycznej. Jak zauważył Mateusz Piskorski «(...) funkcjonujące niezależnie stowarzyszenie Młodzież Wszechpolska stanowiło oparcie wyborcze i po części kadrowe dla struktur Ligi». Podkreślił on także, że pełniło ono w ówczesnym czasie «(...) rolę